

● A Pulzus című könyvzenei műsor indulásától kezdve kinlódik, úgy tűnik, nem bírja a versenyfutást. Eleinte két műsorvezető beszélgetett, aztán vekker szabta meg a riportok idejét. A beszélgetések általában arról szóltak, melyik előadó honnan jött, hová utazik, mi a helyzet lemezeikkel? Tegnap Tóth Erika személyében új műsorvezető-szerkesztő mutatkozott be. Az összeállítások két csúcspontja: Motörhead nyitóvideója és a Mick Jagger, David Bowie kettős zárópercei. Ezeket leszámítva főleg olyan dolgokról halottunk, amit a rádióban szinte szóról szóra elmondtak már a zenészek, vagy részletesen olvashattuk az információkat az újságok hasábjain. Így aztán a tegnap esti Pulzus valójában utánjátszó szerepet töltött be, anélkül, hogy újat, érdekeset adott volna, megtartotta a régi paneleket...

(riskó)

● Jó kis mulatság lett a Finom kis korlátolt felelősségi társaság. Ez a cím ugyan majdnem olyan bonyolult, mint maga a történet volt, ám tulajdonképpen a bonyodalmtól volt igazán szórakoztató ez a politikai pamflet. Csodabogarakat hozott össze Richard Hey sztorijában Ottókar Runze rendező, olyan csodabogarakat, akik egy-egy alaptípust elevenítettek meg. Volt itt a kapitalista gazdaság által kiszákmányolt munkás, aki a maga naiv módján akar bosszút állni anyagi csődje miatt a gazdag társadalmon. Volt itt milliósosnő, aki egy életen át húzta hasznát gyáraiból, míg nem kiforgatták az egész vagyonából. Volt itt romantikus lelkületű jótündér, a jótékonykodás és adakozás megtestesült példaképe, volt itt alázatos szolga és rámenős bankember, áruló ügyvéd, dörzsölt kalandor, iszákos, ám becsületes lump, s a művészt szent magaslatain az egészből mit sem értő szende leányzó. Egyesek összehozott korlátolt felelősségi kis társaság, valamennyi tagja remekül játszott össze, sorozatban kerítette meg a komikus pillanatokat. Még egy kiesít azon is elviccelődtek, hogy milyen az, ha a bankrablást meg a túszszedést amatőrök viszik véghez. Jókendyű fricskázás volt ez az NSZK tévéfilm a válóság nagy is komor ábrázata.

(bársony)

Képzőművészeti világhét

A művészet és a béke jegyében rendezik meg hétfőtől több helyszínen a képzőművészeti világhét eseménysorozatát. A XIII. kerületi pártbizottság nagyszabású 23-án „Egy ecset — egy toll” címmel irodalmi összeállítást tartanak festőművészek, szobrászok verseiből, leveleiből, vallomásaiból. Ugyancsak 23-án a Kossuth filmszínházban filmbemutatót rendeznek, amely keretében válogatást láthatnak az ér-

NYOMOZHAT A NÉZŐ

Nyolc nő a színpadon

Beszélgetés Kalmár Tiborral

Általános színésznői panasza: a világ drámairodalmában sokkal több a férfiszerep, mint a női. Így volt ez régen és így van ma is. Lám, most is, s hogy egy közeli példát mondjunk: szeptemberben felújítja a Nemzeti Színház Reginald Rose kitűnő drámáját, a Tizenkét dühös embert, de — csak tizenkét férfi szerep a darabban, és egyetlen nő sem.

Bűnügyi játék

Talán ennek ellensúlyozására is kezd el most próbálni a Vidám Színpad a francia Robert Thomas darabját. A címe: Nyolc nő, és a címéhez híven, ebben egyetlen férfi színész sem teheti be a lábát a színpadra.

Robert Thomas nevét leginkább Szegény Dániel című krimije nyomán ismerjük, amely annak idején nagy sikert aratott a Vígyszínházban, majd magyar televíziós játék is készült belőle. A Vidám Színpadon Kalmár Tibor rendező irányításával kezdődnek most el az ugyancsak bűnügyi játék, a Vinkó József fordította Nyolc nő próbái, a díszleteket pedig vendégként Makai Péter tervezi.

A szereplők között is lesz egy vendég: Komlós Juci. A többi kilenc nő pedig, abc-sorrendben: Dzsupsin Ibolya, Faragó Vera, Géczy Dorottya, Kállai Ilona, Mihály Mariann, Nyertes Zsuzsa, Pálos Zsuzsa, Rátonyi Hajnal és Schubert Éva. (Közülük Pálos Zsuzsa József Attila színházbeli tagsága, majd néhány évi szabadúszás után ebben az évadban szerződött a Vidám Színpadhoz.) S hogy a „nyolcak” miért vannak tízen? Mert Dzsupsin és Pálos, Rátonyi és Mihály Mariann felváltva, „kettőzve” játsszák ugyanazt a szerepet.

— Miként a szintén csupa női szereplőt felvonultató Garcia Lorca-darab-

ban, a Bernarda házában, a háttérben itt is szerepel egy férfi: mégpedig az áldozat. Ő ugyanis az, akit meggyilkolnak, és Robert Thomas olyan mesterien és szakzszerűen bonyolítja a cselekményt és ábrázolja a jellemeket, hogy tulajdonképpen mind a nyolc nő lehetett a gyilkosa. A moziban és a televízióban megoly sok krimit látó, nyomozásban szinte szakértővé vált dörzsölt néző is gyanakodni fog mindannyiukra. Egyébként afféle klasszikus, Agatha Christie-típusú bűnügyi játék ez: egy színhelyen játszódik, egy, a főtáktól s a forgatótól kissé távol eső vidéki kastélyban.

Horrorelemek

— Egy krimiből többet nyilván nem lehet előre elmondani, hogy aki belül, végigizgulja.

Barabás Tamás

JULIAN LENNON

Aranyhalak egy akváriumban

Az utóbbi idők leggyakrabban emlegetett neve Angliában Julian Lennon, John Lennon első házasságából származó, s most 22 éves fia, aki a hírek szerint valamilyen módon szerepelni fog Cliff Richard új musicaljében is.

Julian 1963. április 8-án született (aznap lesz a bemutatás is). Nevét apai nagyatya, a korán elhunyt Julia után nyerte. Szinte születésétől kezdve édesanyja, Cynthia egyedül nevelte, s különösen így volt a szülők 1968-ban bekövetkezett hivatalos válása után. A kis Julian élete során keveset látta édesapját, s lelkének mindmáig fájó emléke az a vallomás, hogy ő tulajdonképpen nem egy remélt boldogság, hanem „egy szombat esti borosüveg váratlan meglepetése”-ként érkezett a világra.

Julian kezdetben nem sok érdeklődést mutatott a zene iránt, jöllehet 1974-ben, egy édesapjával tett váratlan amerikai utazás során közös lemezt készítették (Walls and Bridges). s Julian volt a dobos, míg a papa énekelt s zongorázott.

Az 1970-es évek végén Julian megtanult zongorázni, s érdeklődni kezdett a jazz iránt. „Legnagyobb bánatom volt, hogy soha nem jött hozzám, hanem néha én mehettem meglátogatni őt” — mondta apjáról. Maga John Lennon is kifejezte megrendülését Julianhoz fűződő rideg kapcsolata miatt, s amikor 1980-ban — jó ötövi szünet után — ismét találkoztak, John megígérte, másképp lesz a jövőben. A múlt tanulságain okulva John másképp akarta nevelni Yoko Onoval közös fiát, Seant. A sors azonban másképp határozott. John Lennon immár évek óta halott, Julian Lennon neve pedig egyre gyakrabban szerepel az újságokban. Londonba költözött. Édesanyja lakást vásárolt számára a város egyik legelegánsabb negyedében. Édesapja helyett Yoko Ono

— Így van. Legfeljebb annyit még, hogy mint a film- és tévékrimiknél, itt is bőségesen alkalmaznak majd zenei aláfestést a feszültség fokozására. Horror- és vígjátéki, sőt szatirikus elemei is vannak a darabban, s e sok árnyalattal igyekszünk majd teljesen kibontani.

— Gondolom, örülnek a színház nőtagjai, hogy végre egyszerre ennyien „rúgnak labdába”, de nem lesznek dühösek azok, akik most is kimaradnak?

— Alig várom már Robert Thomastól, vagy bárki mástól, a Tizenkét dühös asszony című darabot, ez is négyvel több lenne a mostani szereplőgárdánál, tehát további színésznőtagjainkat szerepeltethetnék benne. Ha születik ilyen darab, előre lestopolom a Vidám Színpad számára.

nagy figyelmet fordít a fiúra, s nem utolsósorban jelentős anyagi áldozatokat hoz az érdekében.

A riportereknek Julian elmondta, hogy édesapja halála fordulópont volt az életében, amely határozott s kemény munkára ösztönözte. — Talán őt, talán tiz év, de remélem, sikerül bizonyítanom, s talán kikerülhetek apám árnyékából — mondta. — Mindig úgy éreztem, hogy aranyhal voltam egy akváriumban. Most azonban a víz emelkedik, s én kidugom a fejem. Ki tudja, talán egy nap szétfeszítem az üveget. (Persze egy aranyhalat víz nélkül nehéz nagy jövőt jósolni.)

Julian egyelőre keményen dolgozik, s aztán... majd meglátjuk, majd kiderül... mondja. Telve van kétségekkel, s talán némi, megfoghatatlan halálfélelemmel is. Erről énekel „Well, I don't know” című dalában, amelyet édesapja emlékének szentelt, aki megígérte, ha van élet a túlvilágon, egyszer majd hulló tollpohely formájában beszáll Julianhoz. Julian nem találkozott még a hulló tollpohellyel.

Mayer Mária

HUNGÁRIA

Van, aki forrón szereti

Néhány napja jelent meg az újjászervezett Hungária együttes új nagylemeze, Van, aki forrón szereti címmel. A tizennégy dal Fenyő Miklós vezetésével, fiatal, tehetséges zenészek adják elő: Jáky Attila, Szóda Vaszil, Stolverk, az Ikerék, valamint a két énekesnő, Plexi és Frutti. A zenekar az új dalok egy részét különleges körülmények között mutatja be. A Budapesti Nemzetközi Városban a nyugatnémet Music and Project cég a világon egyedülálló akusztikus és

MARADJHŰ UTCA ÉS A TIZEDIK EMBER

Városlakók, tanyaiak

A világot sem akarom föltámasztani a harmincas évek elfajuló vitáját, mely „népi” és „urbánus” írók között dúlt, s az előbbieket a parasztság, az utóbbiakat a városlakók, s így részben a munkásság szószólóinak tekintették magukat.

Kétségtelen azonban, hogy az író születése, környezete meghatározó lehet érdeklődési körére, témáira vonatkozólag. Eörsi István, aki a Maradjhű utcában címmel jelentetett meg változatos tartalmú kötetet a Szépirodalmi Könyvkiadónál, városi ember, a külföldi világvárosaiban is otthonos — a címadó külváros utca Nyugat-Berlinben van („Bleibtreustrasse” néven). Ez persze nem jelent okvetlen beszűkülést: Eörsi István, a költő-prózaíró-esszéista a legkülönfélébb területeken mozog e könyvében. Terepe — például — a történelem; nagy személyiségek belső titkait kutatja; a gordiuszi csomó elválasztásának vagy Robespierre magányosságának, Martynovics politikai-morális kelepcejének hátterét. Művelődéstörténeti tájékozottság, fantázia, beleélőképesség kell ehhez, s Eörsiben van is jócskán mindezekből a kívánatos írói tulajdonságokból. Szerb Antal hasonló munkáit juttatnak eszünkbe az ő írásai, ám Eörsi sokkal kevésbé játékos, sokkal kevésbé humoros vénájú, s jóval több benne a kaffka sőtétlítés, az abszurd szemlélet eleme. Szerb Antalék idején a világ legalább ennyire vesztettség volt — sőt: a fasizmus bontakozott ki, mely később életükre tört, elpusztította őket, mégis: az a nemzedék a bajok, szorongások, a fenyegetettség ellenszerül, a kitalált ki egy szellemes, könnyed, elragadó hanghordozást.

Eörsi Istvánnak azok a leginkább meggyőző írásai, melyekben a vallomás, a tanulmány s az elbeszélés ötvöződik: amikor Allan Ginsberg-ről, Gregory Corso-ról ad érzékletes rajzot. Tud aztán abszurd rövidnovellát is írni, ám ezekben az alaphelyzet gyakorta olyannyira kimódolt, hogy legfeljebb — s ez sem kevés — a stílus eleganciáját fogadjuk elismeréssel. A jelenről, itthoni körülményeinkről ebben a kötetben kevés az igazán figyelmen érdemi jelzés — a nemzedékek közötti feszültségekre mutat rá, például, de az ábrázolás kissé felszínes. Nem véletlen, hogy történelem, a közelmúlt, az úgynevezett „ötvenes évek” időszak készíti Eörsit e könyvének legjobb teljesítményére: a trefa című „históriája” bi-

zonnal időt álló mű, a kor lényegét ragadja meg benne.

Tanyaiakról — s nem tanyasiakról írt a Szépirodalmi Könyvkiadó Magyarországi felfedezése című kitűnő, nagy hagyományú szociográfia-sorozatába Horváth Dezső kötetet. A tizedik ember címmel. Horváth, a néprajzi műveltségű szegedi újságíró, szenvedéllyel és szeretettel beszél a Csongrád megyei tanyavilág lakóiról — arról a népességről, mely országosan körülbelül egymillióra tehető, vagyis minden tizedik magyar állampolgárt érintenek a könyvben ábrázolt körülmények. „Az a húsz év — írja a szerző —, amit átmozdítottak az újajaim között, többféle fölfogást is teremtett. Először volt a leradirozási szándék, aztán jött a türelem időszaka. Lényeges váltás következett ezután: támogassuk teljes tisztességgel azt, aki be akar költözni, de gondoskodjunk tőlünk telhetően a kint maradókról is. A hetvenes évek legelején jött ez az új hullám, és az évtized végére kezdett átalakulni másik hallgatóságos igyekezetté: jobban járunk, ha nem buzdítjuk befelé az embereket.” Kiderült ugyanis: a falu lehetőségei sem végtelenek, nem győzi ház és munkahely, közművel, infrastruktúrával a beáramló okostokat. Másrészt a tanyán és körülötte folyó állattenyésztés, növénytermesztés számottevő hozzájárulás az ország szükségleteihez. S figyelembe kell venni azt is: az idősebbek, az öregek már nem akarnak elmozdulni a tanyáról, sem gyermekeiktől, sem az államtól nem igényelnek gondoskodást, pénzük meg úgy sincs a falubéli házépítésre.

Mindebből aztán — a már említett koncepcióváltáson túl — rengeteg feszültség adódik. Horváth Dezső ezekre érzékeny. Az embert nyomozza, a tanyán élőben fölmutatható értékeket közvetíti az olvasó számára. Nem hagyományos szociográfiát ír — riportkönyvet inkább. Ez hátránya egyszersmind munkájának. Bármennyire van is abban igazság, hogy a statisztikák, a számadatok olykor félrevezetnek, mégiscsak célszerű lett volna az értelem s az érzélem sikeresebb egensúlyára törekednie szerzőnek. Idéz néhol szakmunkákból is, de nem a meggyőző elemlyültség olyan fokán, ahogyan a harmincas évek falukutatói tették, műfajteremtő jelentőséggel. Ily módon nem helyezi tárgyát eléggé tag összefüggésekbe, nem járja be mindazokat a régiókat, ahol a tanyarendszer ügyében ma döntés születik, tervek érlelődnek. Szándéka mindenesetre nemes és meggyőző: Horváth szerint csak a tanyai emberrel közösen, őt megnyerve szabad s lehet dönteni e sajátos településképződmény sorsáról. A demokráciázus fokmérője a tanyakérdés megítélése, intézése is.

Külön figyelmet érdemel a könyv stílusa. Veretes, képekben gazdag, fordulatos. Tán túlságosan is az: ennyi szellemes parasztemberrel rég találkozhattunk Tamási Áron óta egyetlen mű lapjain, tudva bár, hogy a magyar vidék csakugyan táptalaja az efféle izes, szivgyönyörködött megnyilatkozásmódnak. A szerző nagyszerű fényképfelvételei, szociotofotó tovább gyarapítják e kötet képségszínvonalát.

Köháti Zsolt

Bemutató bravúros beugrással

Nagy tetszéssel fogadta tegnap este a közönség Shakespeare Coriolanus című tragédiájának bemutatóját a Katona József Színházban. A forró tapsból orszárlánrsz jutott Koós Olgának, aki Volunniát játszotta. Coriolanus anyjának szerepét eredetileg Máthé Erzsire osztotta Székely Gábor rendező, de a művésznő megbetegedett, s már úgy látszott, elmarad a premier. Koós Olga azonban vállalkozott a roppant feladatra és — alig néhány órással próbálva! — káprázatosan megoldotta. Volunniá szerepe — kulcs-

szerep. Az egész előadás sikere áll vagy bukik a megsemmisítésére válasszotti színész teljesítményén. Túl tehát a villámgyors szereptanulás és beilleszkedés nehézségén, a felelősség óriási terheit is hordoznia kell a beugrássra vállalkozónak. Koós Olga érezte ezt a súlyt, de tehetsége nem roppant meg alatta. Volunniája nagyszerű színészi munka! Csúcspontját, amelyben meggyőzi fiát, hogy ne vonuljon Róma ellen, sohasem felejtje el, aki tanúja lehetett.

(morvay)